

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 9/07-138

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2008 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Á. A., D., zastúpenej advokátkou JUDr. Š. Š., B., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta D. konaných 2. decembra 2006 podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, za účasti Ing. P. P., D., zastúpeného advokátom JUDr. M. P., B., a takto

r o z h o d o l :

Voľby primátora mesta D. konané 2. decembra 2006 vyhlasuje za neplatné.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2006 doručená sťažnosť Á. A., D. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou podľa čl. 129 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), za účasti Ing. P. P., D. (ďalej aj „zvolený primátor“), namietala neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta D. (ďalej len „mesto“) konaných 2. decembra 2006.

1. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka kandidovala v napadnutých voľbách konaných 2. decembra 2006 na post primátora mesta a ako nezávislá kandidátka získala 3 261 platných hlasov, zvolený primátor ako kandidát za politickú stranu SMK získal 3 337 platných hlasov (rozdiel hlasov medzi sťažovateľkou a zvoleným primátorom je 76 platných hlasov), nezávislý kandidát MUDr. E. Ö. získal 910 platných hlasov, nezávislý kandidát A. S. získal 146 platných hlasov a napokon nezávislý kandidát C. Ö. získal 92 platných hlasov. Zo zápisnice mestskej volebnej komisie (ďalej len „MVK“) vyplýva, že do zoznamu voličov bolo zapísaných celkovo 19 373 oprávnených voličov, obálky a hlasovacie lístky boli vydané pre 7 925 oprávnených voličov, z ktorých bolo pre voľbu primátora mesta odovzdaných 7 746 platných hlasovacích lístkov, a za primátora mesta bol zvolený Ing. P. P.

Sťažovateľka v sťažnosti prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne tvrdí, že v priebehu napadnutých volieb primátora mesta došlo k viacnásobnému porušeniu ustanovení zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“), čo podľa jej názoru v konečnom dôsledku odôvodňuje záver o inom výsledku napadnutých volieb, než aký bol vyhlásený.

Podľa sťažovateľky o neústavnosti a nezákonnosti volieb primátora mesta svedčia tieto skutočnosti:

1.1 Podporovatelia zvoleného primátora mali v deň volieb 2. decembra 2006 autami zväzať občanov rómskej národnosti do volebných miestností, aby ho volili za príslub finančnej odmeny v sume 100 Sk alebo 200 Sk, ktorá im mala byť podporovateľmi zvoleného primátora vyplatená po uskutočnení ich volebného aktu. Uvedené malo byť preukázané sťažovateľkou k sťažnosti pripojenými čestnými vyhláseniami K. R. a B. B.

a tiež čestným vyhlásením O. B., ktoré sťažovateľka predložila ústavnému súdu až pri výsluchu svedkov vo veci jej sťažnosti.

1.2 Napriek uzneseniu č. 5 Ústrednej volebnej komisie (ďalej len „ÚVK“) zo 7. novembra 2006, podľa ktorého: *„Ústredná volebná komisia vyzýva okrskové volebné komisie, aby v maximálne možnej miere vyhovelí žiadostiam fyzických osôb na prítomnosť pri sčítaní hlasov“*, nebol zástupcom sťažovateľky, ako nezávislej kandidátky, okrem troch prípadov priznaný status nezávislého pozorovateľa vo volebnej miestnosti. O priznanie statusu nezávislého pozorovateľa žiadali podporovatelia sťažovateľky v 11 volebných okrskoch prostredníctvom tlačív vydaných na tento účel ÚVK, ktoré doporučenou poštou zaslali predsedovi MVK. V súvislosti s uvedeným sťažovateľka v sťažnosti označila mená (bez adries) 11 svedkov (všetci žiadatelia o status pozorovateľa).

Uvedené mohlo podľa sťažovateľky významnou mierou ovplyvniť výsledok volieb, pretože nezávislí kandidáti, akou bola aj samotná sťažovateľka, nemajú zákonom garantované zastúpenie vo volebných komisiách, a preto úloha nezávislých pozorovateľov by mala spočívať nielen *„... v úsilí predchádzať nožnej manipulácii volebného výsledku či porušenia zákona, ale aj prispieť k zvýšeniu transparentnosti volebného procesu“*, čo nie je podľa sťažovateľky zanedbateľné aj vzhľadom na skutočnosť, že *„... členmi okrskových volebných komisií v D. boli jednak dlhoroční zamestnanci mestského úradu, jednak osoby nominované SMK, ako aj osoby nominované inými politickými stranami. Keďže iné politické strany kandidátov na post primátora mesta nenominovali, najväčší počet osôb z členov komisií logicky bolo sympatizantom Ing. P. Takáto konklúzia sťažovateľa je opodstatnená aj vzhľadom na fakt, že iba sympatizanti už dvanásť rokov úradujúceho primátora mali dôvod - a to napriek odporúčaniu Ústrednej volebnej komisie - odmietnuť účasť pozorovateľov vo voľbách.“*

1.3 Predseda MVK nezabezpečil zverejnenie oznámenia o vzdaní sa kandidatúry na post primátora mesta, ktoré podľa sťažovateľky v zákonnej lehote 3 dní pred začatím volieb (§ 19 ods. 1 volebného zákona) učinil nezávislý kandidát C. Ö., ktorý svoje vzdanie sa kandidatúry mal doručiť predsedovi MVK 29. novembra 2006 o 6.52 h. Tým, že menovaný kandidát, ktorý napriek prejavu svojej vôle nekandidovať v napadnutých voľbách na post

primátora mesta, získal napokon vo voľbách 92 platných hlasov, mohlo podľa sťažovateľky dôjsť k reálnemu ovplyvneniu konečného výsledku volieb.

1.4 Členovia OVK č. 2 neumožnili v deň volieb realizovať aktívne hlasovacie právo v tomto volebnom okrsku dvom osobám s odôvodnením, že tieto osoby sú zapísané v inom volebnom okrsku, a to aj napriek tomu, že tieto osoby „... *celé desaťročia bývajú na tej istej adrese a vykonávajú hlasovacie právo v tej istej volebnej miestnosti*“.

Uvedené je podľa sťažovateľky dôkazom toho, že „... *voličské zoznamy boli zo strany mestského úradu prerábané s úmyslom, aby: a) nebola umožnená účasť vo voľbách niektorým osobám v tom volebnom okrsku, kde zvyčajne chodia, pretože len málokto pôjde po odmietnutí voliť na druhý koniec mesta (okrsok č. 2 a 10 sú vzdialené pešo min. 45 minút), b) namiesto ľudí, ktorí sa do volebnej miestnosti nedostavili mohli byť vhodné členmi volebnej komisie lístky podporujúce Ing. P.*“.

Tieto skutočnosti malo potvrdiť čestné vyhlásenie M. Š., ktoré sťažovateľka pripojila k sťažnosti, a tiež sťažovateľkou navrhované prepočítanie neplatných hlasovacích lístkov vo všetkých 19 volebných okrskoch.

1.5 V deň konania napádaných volieb, t. j. 2. decembra 2006, sa zvolený primátor mal ako hosť zúčastniť živého vysielania televíznej relácie „K.“ vysielanej verejnoprávnou maďarskou televíziou M. (ďalej len „televízia“), pričom táto relácia je vysielaná denne v ranných hodinách v trvaní 25 minút, je tematicky venovaná životu osôb maďarskej národnosti žijúcich v zahraničí a jej signálové pokrytie je aj na území Slovenskej republiky.

Zvolený primátor sa v predmetnej televíznej relácii vysielanej v deň napadnutých volieb mal vyjadrovať aj ku komunálnym voľbám v Slovenskej republike, pričom mal okrem iného vyhlásiť: „*Všetky voľby, tak aj komunálne, sú prípravou na nasledujúce obdobie, tak sa môže oslabovať SMK, ak stratí kandidátov na starostov, tam kde žijú Maďari v celkoch.*“ Uvedeným konaním mal zvolený primátor podľa sťažovateľky porušiť zákaz vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória.

Dôkazom o tejto sťažovateľkou tvrdenej skutočnosti mal byť digitálny záznam predmetnej relácie na DVD nosiči a prepis obsahu tejto relácie do slovenského jazyka, ktoré predložila sťažovateľka.

Vzhľadom na všetky už uvedené skutočnosti sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Podľa § 63 ods. 1 písm. a) sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlásil voľby za neplatné; alternatívne podľa § 63 ods. 1 písm. b) sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky zrušil výsledok volieb primátora mesta D., konané dňa 2. decembra 2006.“

2. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie uznesením č. k. PL. ÚS 9/07-20 z 28. marca 2007 ústavný súd listom z 23. apríla 2007 vyzval zvoleného primátora, aby sa vyjadril k sťažnosti. Vo vyjadrení, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 25. mája 2007, zvolený primátor v zastúpení jeho právnym zástupcom okrem iného uviedol:

«V prvom rade si dovoľujeme dôrazne ohradiť sa voči tvrdeniam navrhovateľky, že sympatizanti odporcu v deň volieb resp. počas volebného moratória aktívne organizovali voličov rómskej národnosti...

Z čestného prehlásenia B. B. vyplýva, že videl vodiča T. M. vozidla Škody Felicia ev. č. ..., zamestnanca mestského úradu, ako sa na ul. ... „dlho rozpráva s jednou Rómkou“. Na uvedenom mieste bol svedok asi 4-5 krát (nevieme čo tam robil) a vždy tam uvedeného vodiča videl.

Z uvedených predpokladov svedok nepochopiteľne a predovšetkým neodôvodnene usúdil, že vodič T. M. „vykonáva ilegálnu činnosť spočívajúcu v kupovaní hlasov v prospech P. P.“

Uvedený dôkaz formou čestného prehlásenia je založený len na domnienke svedka, kde svedok v podstate vypovedá o skutočnosti, ktorú svojimi zmyslami nevnímal, pričom nie je možné svedecký osvedčiť skutočnosť, ktorú svojimi zmyslami nevnímal.

Svedok neuviedol, žeby videl alebo počul ako dochádza k tzv. kupovaniu hlasov, ale len nesprávne predpokladal, že k takémuto kupovaniu došlo. Aj v prípade, ak by uvedené

čestné prehlásenie svedka o tom, že videl p. T. M. rozprávať sa s občiankou rómskej národnosti bolo pravdivé, tak uvedené by neznamenal, že došlo ku kupovaniu hlasov...

Z čestného prehlásenia K. R. vyplýva, že videl ako pri 8 volebnom okrsku vystúpili z os. motorového vozidla Ford Sedan ev. č. ... traja občania rómskej národnosti, ktorí smerovali do volebnej miestnosti. Vodič vozidla tieto osoby následne vyzdvihol a odviezol na K. ul., „kde žije veľa Rómov“

Uvedené čestné prehlásenie je rovnako nekonkrétne a neurčité ako predchádzajúce. Opätovne platí, že aj v prípade, ak by skutočne neznáma osoba (identifikovateľná pomocou ev. č. vozidla) priviezla a odviezla troch Rómov, neznamená to, že ide o kupovanie hlasov alebo o organizovanie voličov, (nie je známy vzťah uvedených osôb, profesijný, priateľský a pod., absentujú ďalšie skutočnosti umožňujúce si vytvoriť reálny záver)...

Z čestného prehlásenia M. S. vyplýva, že pred volebnou miestnosťou počula viaceré osoby medzi nimi aj osobu pod menom H., že ľudia blízky odporcovi rozdávali peniaze občanom, aby išli voliť odporcu. ...

Z prehlásenia svedkyne vyplýva, že ako svedok nevidela priamo, že by došlo k odovzdávaniu nejakých finančných prostriedkov alebo k ovplyvňovaniu voličov.

Všetky tri priložené čestné prehlásenia tzv. svedkov sú jednak nedôveryhodné pre osobné prepojenie s navrhovateľkou ako aj s poukazom na obsah prehlásení, kde absentuje priame svedectvo a výpoveď je v každom prípade založená len na domnienke svedka. Zároveň platí, že bežný rozhovor na tému „volby“ s dvoma - troma občanmi nie je bez ďalších právne významných okolností zakázanou volebnou agitáciou v zmysle § 30 ods. 4 zákona o voľbách. (PL. ÚS 39/95)...

Samotné rozhodnutie o pripustení účasti pozorovateľov spočíva vždy v konkrétnom prípade na rozhodnutí jednotlivých okrskových volebných komisií, ktoré majú právo nie však povinnosť, takúto účasť pozorovateľov umožniť.

Podozrenia navrhovateľky z prípadnej manipulácie volieb samotnými členmi OVK sú neopodstatnené, nepodložené a priam absurdné.

Spôsob kreovania OVK je upravený priamo zákonom, pričom z dôvodu transparentnosti ako aj potreby náležitej kontroly priebehu volieb, kreovanie komisie sleduje pluralitu politických strán a táto sa vytvára z rovnakého počtu zástupcov politických

strán a politických hnutí a koalícií politických strán a politických hnutí (§ 11 ods. 4 zákona č. 346/1990 Zb.).

V danom prípade boli členovia jednotlivých OVK delegovaní v zmysle zákona politickými stranami v zložení: KDĽ, SMK, SDL, ĽS- HZDS, SF a SDKÚ. Je zrejmé, že žiaden z kandidátov nie je schopný ovplyvniť zloženie takejto komisie, ktorej zloženie je v kompetencii jednotlivých politických strán.

Z hľadiska riadnej kontroly ako aj riadneho priebehu volieb dávame do pozornosti súdu, že ani jeden z členov 19. okrskových volebných komisií neodmietol podpísať zápisnicu o výsledku volieb a ani nevzniesol žiadne námietky ohľadne priebehu volieb...

Ohľadne tvrdení, že vo volebnom okrsku č. 2 neboli k voľbám v dôsledku manipulácie voličských zoznamov pripustené dve osoby uvádzame nasledovné...

Nie je možné v prvom rade overiť, či čestné prehlásenie je pravdivé a či sú pravdivé tvrdenia údajných dvoch voličov, ktorým nebolo umožnené voliť. Preto je aj naše vyjadrenie k tejto časti sťažnosti skôr v hypotetickej rovine.

Dávame do pozornosti súdu, že aj v prípade, ak by išlo o pravdivé informácie nemohlo dôjsť k porušeniu pasívneho volebného práva. Z výpovede svedkyne vyplýva, že členovia, resp. predsedkyňa predmetnej volebnej komisie zistila telefonický okrskok v ktorom boli uvedení voliči oprávnení voliť a túto skutočnosť dvom nemenovaným voličom oznámila.

Ak došlo k určitému nedorozumeniu ohľadne skutočnosti v ktorom okrsku má volič voliť, došlo k tomu zrejmé nedopatrením priamo zo strany voliča, keďže volič je zaradovaný do príslušného volebného okrsku v zmysle zákona vždy podľa miesta trvalého pobytu, pričom táto skutočnosť je mu oznamovaná vždy písomne v oznámení o konaní volieb. ...

Pokiaľ zo strany sťažovateľky existuje nejaké reálne podozrenie z manipulácie volebných zoznamov, a to nie len v konštatovaní, že k čomu všetkému mohlo!!! pri voľbách dôjsť, je povinnosťou navrhovateľky predložiť relevantný dôkaz.

Samotná manipulácia voličských zoznamov je zároveň nelogická. Osoba manipulujúca tieto zoznamy, by musela poznať a vedieť, ktoré osoby budú ako vo voľbách hlasovať, čo je v meste zo 24.000 obyvateľmi nemožné. Akákoľvek prípadná manipulácia s voličskými zoznamami by rovnakým spôsobom zasiahla všetkých kandidátov. ...

Ohľadne porušenia volebného moratória zo strany odporcu vystúpením v maďarskej verejnoprávnej televízii M. v relácii „K.“ na tému komunálnych volieb v SR uvádzame nasledovné.

V prvom rade poukazujeme na účinky slovenských právnych noriem vrátane Ústavy SR ako aj volebného zákona, ktoré majú teritoriálnu účinnosť a pôsobnosť a samozrejme nemôžu ovplyvňovať právny stav v okolitých štátoch. Žiadny štát nemôže zaručovať dodržiavanie práva mimo svojej teritoriálnej pôsobnosti.

Z pohľadu teritoriálneho účinku právnych noriem odporca bez ohľadu na obsah vystúpenia, nemohol komentovaním slovenských komunálnych volieb na území Maďarskej republiky porušiť volebné moratorium na území SR. ...

Vo vyššie uvedenom prípade, ktorý sa rovnako týka prípadného porušenia volebného moratória počas komunálnych volieb Ústavný súd konštatuje: „Napokon bolo potrebné prihliadnuť na to, že verejnosť má právo na takúto informáciu vtedy, keď je aktuálna, a že z hľadiska práva na informáciu nemožno rozlišovať medzi verejnosťou podľa administratívnych územných celkov (napr. medzi verejnosťou v D., v B. alebo v ostatnej časti Slovenskej republiky atď.). Inými slovami, ak takáto informácia nebola v čase volieb nezákonne zverejnená prostredníctvom tlače v jednej časti republiky (na území B.), nemohla byť nezákonne zverejnená ani v ktorejkoľvek inej jej časti (napr. na území D.)“. ...

Analogický nemôže dôjsť k porušeniu volebného moratória vystúpením odporcu v televízii iného štátu, ktorá televízia sa snaží rovnako zabezpečiť aktuálne informovanie svojich občanov Maďarskej republiky o volebnom dianí týkajúceho sa maďarskej menšiny na Slovensku, o ktoré v Maďarskej republike bezpochyby je záujem.

Z hľadiska obsahu prednesú nešlo o volebnú kampaň, ale o legálne informovanie verejnosti Maďarskej republiky o voľbách na Slovensku, v regióne, kde žije prevažne maďarská menšina ako aj o spôsobe politického organizovania volieb. ...

Z hľadiska uvedeného sme toho názoru, že vystúpenie odporcu v maďarskej verejnoprávnej televízii nie je možné tak z hľadiska teritoriálnych účinkov slovenských právnych noriem a ani z hľadiska obsahu vystúpenia považovať za volebnú kampaň odporcu.»

3. Ústavný súd si v zmysle § 62 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) výzvou z 20. februára 2008 vyžiadal od mesta volebnú dokumentáciu (zoznamy voličov vrátane hlasovacích lístkov zo všetkých 19 volebných okrskov) a od Úradu justičnej a kriminálnej polície, odboru skráteneho vyšetrovania v D. vyžiadal vyšetrovací spis ČVS: ORP-1511/OSV-DS-06. Vyžiadaná volebná dokumentácia a označený vyšetrovací spis boli ústavnému súdu doručené 5. marca 2008.

Oboznámením sa s vyšetrovacím spisom ČVS: ORP-1511/OSV-DS-2006 ústavný súd zistil, že tento sa týka trestného stíhania vo veci údajného „kupovania“ voličských hlasov podporovateľmi sťažovateľky, a nie podporovateľmi zvoleného primátora. Trestné stíhanie začalo trestným oznámením predsedu MVK z 2. decembra 2006, ktoré podal z poverenia MVK na Obvodnom oddelení Policajného zboru D. (ďalej len „vyšetrovateľ“) pre podozrenie zo spáchania prečinu marenia prípravy a priebehu volieb primátora mesta konaných 2. decembra 2006. Podozrenie o manipulovaní predmetných volieb sa zakladalo na tvrdeniach občanov mesta, že podporovatelia sťažovateľky kupujú za 200 Sk hlasy voličov, aby volili sťažovateľku. Z dôvodu, že vyšetrovateľ nezistil, že by činnosť v trestnom oznámení označených osôb (F. B., Š. S. a R. B.) smerovala k naplneniu skutkovej podstaty prečinu marenia prípravy a priebehu volieb, uznesením ČVS: ORP-1511/OSV-DS-2006 z 2. decembra 2006 vyšetrovateľ trestné oznámenie odmietol.

Na základe výzvy ústavného súdu z 15. apríla 2008 Okresná prokuratúra v D. listom zo 17. apríla 2008 oznámila, že proti uvedenému uzneseniu vyšetrovateľa nebola zo strany oprávnených osôb podaná žiadna sťažnosť.

V rámci dokazovania ústavný súd tiež výzvou z 15. apríla 2008 adresovanou Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru v D. zisťoval, či v súvislosti s napadnutými voľbami primátora mesta konanými 2. decembra 2006 boli okrem trestnej veci vedenej pod ČVS: ORP-1511/OSV-DS-06 podané aj iné trestné oznámenia, pričom z odpovede doručenej ústavnému súdu 29. apríla 2008 vyplýva, že žiadne iné trestné oznámenia v danej veci podané neboli. Výzvou z 15. apríla 2008 adresovanou Okresnému dopravnému

inšpektorátu v D. – evidencii motorových vozidiel ústavný súd zisťoval, kto bol v rozhodnom čase vlastníkom motorových vozidiel, ktorých štátne poznávacie značky uviedli svedkovia v čestných vyhláseniach, z dôvodu, že týmito motorovými vozidlami mali byť v deň volieb občania rómskej národnosti zväzaní do volebných miestností. Z odpovedí na uvedenú výzvu doručených ústavnému súdu 16. apríla 2008 a 24. apríla 2008 ústavný súd zistil, že vlastními označených motorových vozidiel v rozhodnom čase boli V. H. a T. M.

Dňa 28. apríla 2008 sudca spravodajca ústavného súdu v priestoroch ústavného súdu v prítomnosti sťažovateľky a jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. Š. Š., ako aj v prítomnosti zvoleného primátora a jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. P. uskutočnil prepočítanie neplatných hlasovacích lístkov vo všetkých 19 volebných okrskoch s tým, že prepočítaním zistené údaje boli porovnané s údajmi vyplývajúcimi zo zápisníc OVK č. 1 – 19, a následne za prítomnosti prizvaného tlmočníka z maďarského jazyka Ing. Z. B. vypočul v predmetnej veci 12 svedkov.

Zvolený primátor pri výsluchu uviedol, že sa zúčastnil natáčania televíznej relácie „K.“ vysielanej televíziou denne v ranných hodinách od 5.30 – do 6.00 h a mal vedomosť, že jej vysielanie má dosah aj na územie mesta, avšak vzhľadom na to, že natáčanie predmetnej relácie sa uskutočnilo deň pred voľbami (1. decembra 2006) je toho názoru, že vedome neporušil volebné moratórium. Navyše uviedol, že nemal vôbec vedomosť o tom, kedy bude predmetná televízna relácia vysielaná, do ktorej prijal pozvanie na základe výzvy ústredia SMK, pričom predmetom jeho vystúpenia bola všeobecná propagácia SMK a o komunálnych voľbách hovoril iba všeobecne bez tohto, aby v súvislosti s nimi uvádzal konkrétne mená, resp. aby propagoval svoju osobu.

Sťažovateľka pri výsluchu uviedla, že televíznu reláciu „K.“ sleduje na území mesta približne 80 % občanov maďarskej národnosti, pričom podľa nej sú jej divákmi v prevažnej miere občania vo vyššom veku, ktorí podľa nej patria k najdisciplinovanejším voličom. Sťažovateľku na spornú televíznu reláciu, ktorá bola vysielaná v deň volieb, telefonicky upozornilo asi 20 voličov, pričom z jej obsahového prepisu do slovenského jazyka je

zrejme, že rozhovor so zvoleným primátorom bol vysielaný zo živého vstupu, takže mu muselo byť známe, kedy bude predmetná televízna relácia vysielaná. Sťažovateľka tiež uviedla, že v deň volieb nepodala žiadnej volebnej komisii sťažnosť na nezákonný priebeh volieb, a v tejto súvislosti využila až možnosť podania sťažnosti ústavnému súdu.

Pred výsluchom svedkov sťažovateľka predložila ústavnému súdu čestné vyhlásenie O. B., v ktorom uviedol, že v deň volieb bol spolu s ďalšími troma osobami dovezený podporovateľom zvoleného primátora do volebnej miestnosti a za to, že odovzdali ich hlasy v prospech zvoleného primátora, im bolo vyplatené po 200 Sk. Menovaný v čestnom vyhlásení tiež uviedol, že pozná aj „*veľa iných ľudí*“, ktorým bola vyplatená finančná odmena za to, že volili zvoleného primátora, pričom podľa menovaného nie je ničím neobvyklým, že počas volieb „... *prídu pre nás ľudia P. P. a povedia nám, ako hlasovať, komu odovzdať svoj hlas vo voľbách. Nie je to nič výnimočné, funguje to už takto niekoľko rokov.*“.

Svedok O. B. nebol v predmetnej veci ústavným súdom predvolaný a vypočutý, pretože napriek výzve ústavného súdu z 20. februára 2008 adresovanej právnej zástupkyňi sťažovateľky, aby označila a predložila všetky jej známe dôkazy v danej veci, sťažovateľka predložila čestné vyhlásenie O. B. až počas výsluchu svedkov 28. apríla 2008 aj napriek tomu, že predmetné čestné vyhlásenie bolo spísané, a teda sťažovateľke známe už 19. februára 2007, a navyše právna zástupkyňa sťažovateľky na vypočutí tohto svedka netrvala.

Svedok K. R. pri výsluchu uviedol, že pred napádanými voľbami sa sám iniciatívne uchádzal žiadosťou zaslanou mestskému úradu o to, aby mohol pôsobiť počas napádaných volieb ako nezávislý pozorovateľ pri OVK č. 5, avšak nebol písomne vyrozumený, ako bola jeho žiadosť posúdená, a až sprostredkované od známej sa dozvedel, že jeho žiadosti nebolo vyhovené, čo sa napokon svedok dozvedel aj pri osobnom informovaní sa na mestskom úrade. Podľa svedka jeho žiadosť mala posúdiť príslušná OVK. Svedok súčasne uviedol, že v deň napádaných volieb videl v dopoludňajších, ako aj v popoludňajších hodinách pri mestskom kultúrnom stredisku, v blízkosti ktorého sa tiež nachádzala jedna z volebných miestností, ako boli k nej osobnými motorovými vozidlami značky Ford Siera a BMW dovážaní voliči rómskej národnosti. Na základe jeho poznatkov z predchádzajúcich volieb

sa domnieval, že ide pravdepodobne o zväzanie voličov v prospech zvoleného primátora. Osobne nevidel, že by niekto týmto voličom vyplácal peniaze za ich volebnú účasť, resp. aby ich niekto iným spôsobom ovplyvňoval v ich volebnom úsudku, a tieto skutočnosti sa svedok dozvedel iba z rozhovorov s ľuďmi. Čestné vyhlásenie k sťažnosti sťažovateľky svedok pripojil iba z dôvodu, že v rámci slobody prejavu chcel ako nestranný občan vyjadriť svoj názor na priebeh napadnutých volieb, pričom uviedol, že nemá vyslovene pozitívny či negatívny vzťah ani k sťažovateľke, ani k zvolenému primátorovi.

Svedok B. B. pri výsluchu uviedol, že jeho žiadosť, aby počas napadnutých volieb mohol pôsobiť ako nezávislý pozorovateľ pri OVK na sídlisku S., bola akceptovaná, preto v deň volieb svedok osobne monitoroval dianie tak vo volebnej miestnosti, ako aj v jej okolí. Počas tohto pozorovania opakovane (2 alebo 3-krát) videl jednu osobu, ako sa zhovára vždy s iným občanom rómskej národnosti, pričom o tejto osobe bolo svedkovi známe, že je zamestnancom mestského úradu, a keďže svedok mal z počutia informácie, že zamestnanci mestského úradu kupujú hlasy rómskych voličov v prospech zvoleného primátora, usúdil, že ide o takýto prípad, preto podal trestné oznámenie, a až na polícii sa dozvedel, že ním označená osoba, ktorú identifikoval prostredníctvom štátnej poznávacej značky motorového vozidla, je T. M.. Svedok nemal konkrétnu vedomosť o vzťahu T. M. k zvolenému primátorovi a tiež uviedol, že jeho svedectvo je prejavom objektívneho pozorovania diania v meste počas napadnutých volieb, pretože nemá žiaden vzťah ani k sťažovateľke, ani k zvolenému primátorovi. Svedok nemal vedomosť o tom, že by OVK, pri ktorej pôsobil ako pozorovateľ, riešila nejakú sťažnosť na nezákonný priebeh volieb.

Svedok T. M. pri výsluchu uviedol, že sa v deň napádaných volieb zdržiaval v meste na sídlisku S., kde bývajú aj obyvatelia rómskej národnosti, a že na tomto sídlisku bol v inkriminovanom čase so synom navštíviť svokru a kamaráta. Uviedol, že v tom čase mohol byť videný aj pri rozhovore s obyvateľkou rómskej národnosti, ktorú poznal, pretože pracovala v meste v rámci verejno-prospešných prác, a keďže už dlhšiu dobu nebola v práci, pristavil sa pri nej, aby sa opýtal na dôvody. Svedok poprel, že by v deň napadnutých volieb kupoval hlasy voličov rómskej národnosti alebo ich akýmkoľvek iným spôsobom ovplyvňoval v ich volebnom rozhodovaní, pričom ani policajná hliadka, ktorá ho v deň

volieb prešetrovala, nezistila, že by mal u seba finančnú hotovosť, ktorá by mu umožňovala takúto činnosť vykonávať.

Svedok Ing. Z. B., predseda MVK, pri výsluchu uviedol, že žiadosti, ktoré mu boli adresované osobami, ktoré mali záujem počas napádaných volieb pôsobiť ako nezávislí pozorovatelia pri OVK, boli MVK rozposlané jednotlivým OVK, ktoré tieto žiadosti posudzovali vo vlastnej réžii. Svedok tiež uviedol, že na základe telefonátov od občanov, ktorí oznamovali MVK, že podporovatelia sťažovateľky ich v deň volieb oslovili, aby volili sťažovateľku, MVK poverila svedka, aby podal trestné oznámenie pre podozrenie z manipulovania volieb, ktoré svedok aj podal, avšak o ďalší priebeh trestného konania sa už nezaujímal. V súvislosti so späťvzatím kandidatúry C. Ö. pred voľbami, uviedol, že písomné vzdanie sa kandidatúry menovaného prevzal osobne, pričom na podaní uviedol dátum a čas jeho prijatia a opatril ho svojím podpisom, avšak na uvedené údaje sa svedok už nepamätal a v tejto súvislosti sa odvolal na archivovanú dokumentáciu MVK. Svedok uviedol, že včasnosť späťvzatia kandidatúry menovaným konzultovala MVK aj s ÚVK, ktorá odobrila, že menovaný zobral svoju kandidatúru späť neskoro, takže toto späťvzatie kandidatúry nemôže mať zákonné účinky včas podaného späťvzatia kandidatúry, a preto podľa svedka hlasy, ktoré boli v napadnutých voľbách odovzdané v prospech kandidáta C. Ö., treba považovať za platné. Podľa vyjadrenia svedka, MVK neriešila žiadnu sťažnosť od OVK na nezákonný priebeh napádaných volieb.

Svedkyňa M. B. pri výsluchu uviedla, že počas napádaných volieb bola nezávislou pozorovateľkou pri OVK (nepamätala si už v ktorom volebnom okrsku) a počas činnosti nespozorovala žiadnu nezákonnosť v súvislosti s priebehom napadnutých volieb.

Svedkyňa M. M. pri výsluchu uviedla, že v čase napádaných volieb chcela byť pozorovateľkou vo volebnej miestnosti vo volebnom okrsku na sídlisku S., nepamätala si však, či o to žiadala aj písomne. V deň volieb jej po príchode do volebnej miestnosti bolo OVK oznámené, že ako pozorovateľka nebola akceptovaná.

Svedok M. Z. pri výsluchu uviedol, že počas volieb ho kontaktovala sťažovateľka s tým, že bude pôsobiť ako nezávislý pozorovateľ pri OVK, za čo mu mala sľúbiť aj finančnú odmenu v sume 500 Sk. Sám svedok žiadnu písomnú žiadosť v tejto súvislosti nepodával, iba sa v deň volieb dostavil do volebnej miestnosti, kde mu bolo oznámené, že ako pozorovateľ nebol OVK akceptovaný. Svedok nemal vedomosť o iných osobách, ktoré by boli obdobne kontaktované sťažovateľkou.

Svedkyňa M. S. pri výsluchu uviedla, že v deň volieb išla voliť do volebnej miestnosti zriadenej na ZUŠ N., pričom si všimla, že dvom voličkám, ktoré nepoznala a ktoré stáli v rade pred ňou, odmietla OVK umožniť voliť s tým, že nie sú zapísané v zozname voličov v danom volebnom okrsku. Predsedníčka OVK telefonicky zistila, kde sú tieto voličky zapísané, a oznámila im, že aktívne volebné právo môžu realizovať vo volebnej miestnosti na K. ulici. Po tom, ako svedkyňa odvolila, išla do miestnosti MVK, kde pôsobila ako nezávislá pozorovateľka.

Svedok prof. Dr. Ing. G. H., DrSc., pri výsluchu uviedol, že v čase pred napádanými voľbami, keď sťažovateľka ešte nebola zaradená na kandidátnu listinu, mu ako predsedovi mestskej organizácie SMK bolo navrhnuté, aby výmenou za volebnú podporu zvoleného primátora (kandidáta SMK) sťažovateľka a svedkovia R. a B. obsadili miesta v mestskom zastupiteľstve, z čoho svedok usudzuje, že existuje prepojenie sťažovateľky s uvedenými svedkami. Uviedol, že so zvoleným primátorom má politické prepojenie, pretože svedok je predsedom mestskej organizácie SMK a zvolený primátor je nominantom tejto politickej strany, a že v čase napadnutých volieb bol svedok čestným viceprimátorom mesta, pričom v súčasnej dobe je viceprimátorom mesta svedkov syn. V súvislosti s námietkou právnej zástupkyne sťažovateľky, že nepovažuje za etické, že v čase predvolebnej kampane bol v mestskom dvojtyždenníku „D.“ 27. novembra 2006 uverejnený obsiahly rozhovor so zvoleným primátorom pod názvom „*Najlepšou reklamou sú naše výsledky*“, svedok uviedol, že nemá o tejto skutočnosti vedomosť a ani o tom, či o uverejnenie obdobného rozhovoru nepožiadali aj iní kandidáti na primátora mesta. Svedok zastáva názor, že ak aj bol taký článok uverejnený je prirodzené, aby ku koncu volebného obdobia primátor informoval obyvateľov o tom, čo počas volebného obdobia urobil.

Svedok Ing. J. H., predseda OVK č. 4, pri výsluchu uviedol, že pred voľbami bolo zvolané školenie predsedov, podpredsedov a zapisovateľiek volebných komisií, na ktorom boli prítomní oboznámení aj s odporúčaním ÚVK, aby sa členovia OVK nebránili účasti pozorovateľov. Svedok súčasne uviedol, že o neakceptovaní pozorovateľa v OVK č. 4 rozhodli jej členovia hlasovaním na svojom prvom zasadnutí, na ktorom volili predsedu a podpredsedu a ktoré sa konalo ešte pred uvedeným školením. Podľa svedka OVK č. 4 neriešila žiadnu sťažnosť na nezákonný priebeh volieb.

Svedkyňa K. A., predsedníčka OVK č. 2, pri výsluchu uviedla, že si nespomína, že by sa v ich volebnom okrsku neumožnilo voliť voličovi, ktorý bol zapísaný v zozname voličov. Prípady, keď boli do zoznamu voličov dopísaní voliči dodatočne rukou, nastali vtedy, keď sa volič prisťahoval do územného obvodu volebného okrsku v čase, keď už boli zoznamy voličov zostavené. Svedkyňa nemala vedomosť o tom, že by niekto vo volebnom okrsku č. 2 kupoval hlasy rómskych voličov a OVK č. 2 ani neriešila žiadnu sťažnosť na priebeh volieb.

Svedok V. H. pri výsluchu poprel, že by v deň napadnutých volieb zvažal voličov rómskej národnosti do volebných miestností. Poukázal na to, že ani nebýva v meste, ale v susednej obci, kde bol aj voliť a kde sa aj celý deň zdržiaval. Pripustil, že občas motorové vozidlo požičiava synovi, ktorý býva v meste, avšak vzhľadom na odstup času si nepamätal, či tak urobil aj v deň napadnutých volieb.

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,

- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) až c) ústavný súd rozhoduje nálezom.

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len tak závažné porušenie volebného zákona, ktoré už sponchybnuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

S ohľadom na uvedené zásady ústavný súd v okolnostiach danej veci skúmal, či skutočnosti namietané sťažovateľkou boli spôsobilé, a to buď jednotlivito, alebo spoločne, vyvolať porušenie volebného zákona, a teda či boli spôsobilé v konečnom dôsledku ovplyvniť výsledok napadnutých komunálnych volieb.

Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľky, že o nezákonnosti napadnutých volieb svedčí to, že „podporovatelia“ zvoleného primátora v deň napadnutých volieb organizovali voličov rómskej národnosti tak, že ich osobnými motorovými vozidlami zväžali do volebných miestností, pričom im ako protihodnotu za odovzdanie ich hlasu v prospech zvoleného primátora vyplácali po vykonaní volebného aktu finančnú čiastku v sume 200 Sk, vykonaným dokazovaním (výsluch svedkov K. R., B. B., T. M., V. H. a M. S., ako aj

oboznámením sa s vyšetrovacím spisom ČVS: ORP-1511/OSV-DS-2006 a s čestným vyhlásením O. B., ktoré sťažovateľka predložila až pri výsluchu svedkov, pričom na predvolaní a výsluchu menovaného netrvala) neboli uvedené skutočnosti dôveryhodne preukázané.

Svedkovia K. R. a B. B. osobne nevideli, že by podporovatelia zvoleného primátora kupovali hlasy rómskych voličov, a ich úsudok v uvedenom smere bol založený iba na ich osobných domnienkach, resp. na predpokladoch vyvedených zovšeobecnením počutého a ich poznatkov z predošlých komunálnych volieb. Rovnako aj M. S. iba „počula“ o kupovaní hlasov voličov. Zváženie voličov rómskej národnosti do volebných miestností a kupovanie ich hlasov popreli aj T. M. a V. H.

Najzávažnejšie tvrdenia týkajúce sa kupovania voličských hlasov počas napadnutých volieb uviedol v čestnom vyhlásení svedok O. B., ktorý jednoznačne uviedol, že dostal 200 Sk za to, že mal odovzdať svoj hlas zvolenému primátorovi, a okrem toho dodal, že pozná aj „veľa iných ľudí“, ktorým mala byť za volebnú podporu zvoleného primátora tiež vyplatená finančná odmena. V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka v nadväznosti na toto čestné vyhlásenie neoznačila svedkov, ktorých by bolo treba k potvrdeniu jeho obsahu predvolať a vypočuť, ako aj vzhľadom na jeho všeobecnosť konštatoval, že vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľka neunesla dôkazné bremeno takým spôsobom, ktorý by sám osebe mohol zakladať dôvod na uplatnenie jeho právomoci vyhlásiť napadnuté voľby za neplatné.

Ústavným súdom vykonané dokazovanie (výsluch Ing. Z. B., Ing. J. H., K. R., B. B., M. B., M. M. a M. Z.) nepotvrdilo ani opodstatnenosť ďalšej námietky sťažovateľky, podľa ktorej o nezákonnosti napadnutých volieb malo svedčiť aj to, že napriek uzneseniu ÚVK zo 7. novembra 2006, ktorým vyzvala OVK, aby v „... maximálne možnej miere vyhověli žiadostiam fyzických osôb na prítomnosť pri sčítaní hlasov“ podporovateľom sťažovateľky, ktorí žiadali o priznanie statusu nezávislého pozorovateľa, toto nebolo umožnené.

Podľa § 36 volebného zákona v miestnosti, kde OVK sčíta hlasy, majú právo byť prítomní členovia volebných komisií vyššieho stupňa a pracovníci ich odborných (sumarizačných) útvarov, ako i osoby, ktorým na to dala povolenie OVK.

Vzhľadom na skutočnosť, že priznanie statusu pozorovateľa pri zisťovaní volebného výsledku nie je podľa citovaného ustanovenia § 36 volebného zákona nárokovateľné, ako aj vzhľadom na to, že označené ustanovenie volebného zákona neukladá OVK povinnosť bezpodmienečne vyhovieť žiadosti o priznanie statusu pozorovateľa a v prípade nevyhovenia takejto žiadosti neukladá OVK, aby toto svoje rozhodnutie zdôvodnila (hoci ani takéto rozhodnutie by nemalo byť svojvoľné), ako aj s prihliadnutím na zabezpečenie objektívnosti volieb prostredníctvom spôsobu kreovania OVK (§ 11 ods. 4 a § 15 ods. 1 volebného zákona) ústavný súd dospel k záveru, že nevyhovenie žiadostiam o priznanie statusu pozorovateľa nemôže samo osebe bez ďalšieho dôkazu viesť ku konštatovaniu, že zistený volebný výsledok je nesprávny, resp. že mal byť iný, než aký bol vyhlásený.

Nedôvodnou sa ukázala aj námietka sťažovateľky o porušení § 19 ods. 2 volebného zákona, ku ktorému malo dôjsť tým, že predseda MVK nezabezpečil bezodkladné uverejnenie vyhlásenia C. Ö. o vzdaní sa kandidatúry, ktorý sa podľa názoru sťažovateľky vzdal kandidatúry v zákonnej lehote, t. j. do 3 dní pred začatím volieb podľa § 19 ods. 1 volebného zákona, a preto jeho vyhlásenie malo byť predsedom MVK bezodkladne uverejnené spôsobom v mieste obvyklým. V tejto súvislosti sťažovateľka tvrdí, že hlasy odovzdané menovanému kandidátovi (92 platných hlasov) mali byť vzhľadom na uvedené okolnosti považované za neplatné.

Podľa § 19 ods. 1 volebného zákona kandidát sa môže do 3 dní pred začatím volieb písomne vzdať svojej kandidatúry. Do tohto času môže kandidatúru písomne odvolať aj politická strana alebo koalícia politických strán, ktorá ho kandidovala.

Podľa § 19 ods. 2 volebného zákona vyhlásenie o vzdaní sa alebo odvolaní kandidatúry nemožno vziať späť. Toto vyhlásenie sa doručí v dvoch rovnopisoch

predsedovi miestnej volebnej komisie, ktorý zabezpečí bezodkladne jeho uverejnenie spôsobom v mieste obvyklým.

Zákonodarca pre vymedzenie časového úseku, kedy sa podľa volebného zákona môže kandidát na primátora (starostu) mesta (obce) účinne vzdať kandidatúry, použil slovo „deň“, t. j. časový interval, ktorý trvá 24 hodín (od 00:01 h do 24:00 h), a nie slovo „hodina“, tak ako to urobil napr. v prípade vymedzenia konca volebnej kampane (§ 30 ods. 2 volebného zákona).

V danom prípade bolo nesporné, že napadnuté voľby sa konali 2. decembra 2006, takže podľa citovaného § 19 ods. 1 volebného zákona sa kandidát na primátora mesta mohol účinne vzdať kandidatúry najneskôr 28. novembra 2006 do 24.00 h, pričom vykonaným dokazovaním mal ústavný súd preukázané, že kandidát C. Ö. doručil písomné vzdanie sa kandidatúry na primátora mesta predsedovi MVK dňa 29. novembra 2006, t. j. v čase, keď sa už účinne nemohol vzdať kandidatúry, preto postup MVK bol podľa názoru ústavného súdu v súlade s volebným zákonom.

Sťažovateľka namieta nezákonnosť napadnutých volieb aj z dôvodu, že vo volebnom okrsku č. 2 neumožnili členovia OVK č. 2 vykonať aktívne hlasovacie právo dvom osobám s odôvodnením, že nie sú zapísané v zozname voličov v tomto volebnom okrsku, a to aj napriek tomu, že ako tvrdí sťažovateľka, tieto osoby nezmenili miesto trvalého bydliska a v tomto volebnom okrsku volia už dlhodobo.

Podľa § 27 volebného zákona obec najneskôr 25 dní pred dňom volieb zašle každému voličovi zapísanému v zozname voličov oznámenie, v ktorom uvedie čas konania volieb, volebný okrskok a miesto, kde môže volič voliť; v oznámení tiež upozorní na povinnosť preukázať sa pred hlasovaním preukazom totožnosti a uvedie stručný spôsob úpravy hlasovacieho lístka.

Podľa § 250z ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku upravujúceho konanie vo veciach zoznamov voličov, ak obec sama neodstráni chyby alebo nedostatky v stálom

zozname voličov alebo v zozname oprávnených občanov na hlasovanie v referende, môže sa občan tým dotknutý obrátiť na okresný súd príslušný podľa volebného okrsku s návrhom na vydanie rozhodnutia o vykonaní opravy alebo o doplnení zoznamu.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že volič je minimálne 25 dní pred konaním volieb oboznámený s tým, v ktorom volebnom okrsku je zapísaný do zoznamu voličov, t. j. v ktorom volebnom okrsku je oprávnený voliť, pričom v prípade akejkolvek nesprávnosti zápisu v zozname voličov má volič možnosť sám požiadať obec o vykonanie opravy v zozname voličov a v prípade, že obec jeho požiadavke sama nevyhoví, volič má právo domáhať sa zjednania nápravy prostredníctvom všeobecného súdu.

Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že aj keby nastala situácia opísaná sťažovateľkou a svedkyňou M. S., dotknuté voličky sa mohli domáhať vykonania opravy v zozname voličov už popísaným postupom, takže vzhľadom na existenciu účinného prostriedku nápravy, ktorý mali k dispozícii, ani tento dôvod uvádzaný sťažovateľkou nie je v konaní pred ústavným súdom spôsobilým na vyhlásenie volieb za neplatné. Navyše z vykonaného dokazovania je zrejmé, že dotknutým voličkám nebolo odňaté ich aktívne volebné právo, pretože predsedníčkou OVK č. 2 boli napokon poučené, v zozname voličov ktorého volebného okrsku sú zapísané a kde môžu svoje volebné právo realizovať.

Vykonaným dokazovaním dospel ústavný súd k záveru, že k najzávažnejším porušeniam volebného zákona došlo jednak v súvislosti so zisťovaním volebného výsledku počas napadnutých volieb (zistený nesúlad medzi prepočítaním zisteným počtom neplatných hlasovacích lístkov v OVK č. 1 – 19 s volebnou dokumentáciou), ako aj v súvislosti so zabezpečením volebnej dokumentácie po voľbách (zistené nedostatky zapečatenia volebnej dokumentácie) a napokon aj v súvislosti s porušením volebného moratória.

V súvislosti s námietkou sťažovateľky o možnej manipulácii s hlasovacími lístkami plénom ústavného súdu poverený sudca spravodajca na základe požiadavky sťažovateľky prepočítal neplatné hlasovacie lístky vo všetkých 19 volebných okrskoch a následne tieto

prepočítaním zistené počty porovnal s údajmi o počte neplatných hlasovacích lístkov pre voľbu primátora mesta vyplývajúcimi zo zápisníc OVK č. 1 – 19.

Prepočítaním neplatných hlasovacích lístkov ústavný súd zistil, že z celkovo 19 volebných okrskov až v 11 volebných okrskoch (t. j. konkrétne vo volebných okrskoch č. 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 13, 15, 16 a 19) nesúhlasí prepočítaním zistený počet neplatných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu primátora mesta s ich počtom vyplývajúcim zo zápisníc jednotlivých OVK. Prepočítaním neplatných hlasovacích lístkov vo všetkých 19 volebných okrskoch ústavný súd zistil celkovo 154 neplatných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu primátora mesta, pričom zo zápisníc OVK č. 1 – 19 vyplýva, že pre voľbu primátora mesta bolo odovzdaných celkovo až 177 neplatných hlasovacích lístkov (t. j. podľa volebnej dokumentácie malo byť o 23 neplatných hlasovacích lístkov viac, než ako bolo zistených ich prepočítaním).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu zvolenie orgánov územnej samosprávy je výsledkom vôle voličov vyjadrenej hlasovaním v prospech nimi zvolených kandidátov, pričom táto vôľa nemôže byť modifikovaná vedomým zásahom členov volebnej komisie tak, že v jeho dôsledku vyhlásený výsledok volieb nevyjadruje skutočnú vôľu voličov. Ústavný súd už konštatoval (napr. PL. ÚS 18/99), že porušenie ustanovení volebného zákona pri sčítaní hlasov má povahu právne významného správania, ktoré môže nepriaznivo ovplyvniť určenie výsledku volieb.

Vzhľadom na uvedené zistenia o nezhode reálneho, prepočtom zisteného počtu „archivovaných“ neplatných hlasovacích lístkov pre voľbu primátora mesta s ich počtom vyplývajúcim zo zápisníc jednotlivých OVK, ústavný súd dospel k záveru, že ide o tak závažný nedostatok pri zisťovaní volebného výsledku, ktorý mohol mať v konečnom dôsledku dopad aj na celkový počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných jednotlivým kandidátom (5) na primátora mesta, a teda mohol mať reálny vplyv na výsledok napadnutých volieb, resp. v jeho dôsledku vzniká dôvodná pochybnosť, že výsledok napadnutých volieb neodráža skutočnú vôľu voličov.

Uvedený záver ústavný súd zhodnocoval v priamej príčinnej súvislosti s ďalším svojím zistením, z ktorého vyplýva, že OVK (okrem OVK č. 14) nezapečatili oddelene platné a neplatné hlasovacie lístky pre voľbu primátora, pričom navyše v niektorých prípadoch boli tieto hlasovacie lístky dokonca zmiešané spolu aj s platnými a neplatnými hlasovacími lístkami pre voľbu mestského zastupiteľstva. Nezapečatenie volebnej dokumentácie jednotlivými OVK považuje ústavný súd za závažné porušenie volebného zákona, konkrétne jeho § 40 ods. 2, keďže v konečnom dôsledku môže viesť k nepreskúmateľnosti výsledkov volieb (reálna nemožnosť objektívne preskúmať výsledky volieb) a zároveň zakladá dôvodné podozrenie (resp. potvrdzuje) z manipulácie s hlasovacími lístkami zo strany OVK.

Podľa názoru ústavného súdu už uvedené zistenia týkajúce sa nesúladu v počte neplatných hlasovacích lístkov zistenom prepočtom na jednej strane a ich počtom vyplývajúcim zo zápisníc OVK na strane druhej, ako aj týkajúce sa zistených nedostatkov pri zapečatovaní volebnej dokumentácie sú vzhľadom na ich reálny a možný vplyv na výsledok napadnutých volieb dostatočným podkladom na rozhodnutie ústavného súdu o vyhlásení napadnutých volieb za neplatné [§ 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej namietala, že zvolený primátor sa v deň volieb, t. j. v čase volebného moratória zúčastnil ako hosť živého vysielania televíznej relácie „K.“, pričom predmetom jeho vystúpenia bola aj téma komunálnych volieb, čím malo dôjsť k porušeniu zákonného imperatívu o zákaze vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória vyjadreného v § 30 ods. 1 a 2 volebného zákona.

Podľa čl. 30 ods. 1 volebného zákona volebná kampaň (ďalej len „kampaň“) je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

Podľa čl. 30 ods. 2 volebného zákona kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

Podľa § 30 ods. 11 volebného zákona v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia OVK, a v ich bezprostrednom okolí vysielat' alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

Vykonaným dokazovaním v súvislosti s uvedenou námietkou sťažovateľky mal ústavný súd preukázané, že v deň volieb 2. decembra 2006 televízia odvysielala reláciu, do programovej štruktúry ktorej bol zaradený aj živý vstup v podobe interview so zvoleným primátorom, v rámci ktorého tento vyjadroval svoje názory aj na možné štiepenie, resp. drobenie sa voličskej podpory voličov maďarskej národnosti v prípadoch, keď v komunálnych voľbách kandidujú v tom istom volebnom obvode viacerí kandidáti maďarskej národnosti, takže podľa neho „*sa môže oslabovať SMK, ak stratí kandidátov na starostov, tam, kde žijú Maďari v celkoch*“.

Zvolený primátor pri výsluchu uviedol, že si bol vedomý toho, že uvedenú televíznu reláciu môžu sledovať aj obyvatelia mesta, avšak on osobne nemal vedomosť o tom, kedy sa bude predmetné interview vysielat', pretože na jeho nahrávaní sa zúčastnil deň pred voľbami, t. j. 1. decembra 2006, a navyše podľa zvoleného primátora, keďže išlo o vystúpenie v maďarskej televízii „... *tak z hľadiska teritoriálnych účinkov slovenských právnych noriem...*“, nemohol týmto konaním porušiť zákonný zákaz vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória.

Podľa názoru ústavného súdu volebná kampaň je vo svojej podstate procesom názorových a programových stretov, ktorého cieľom je získanie čo možno najväčšej voličskej podpory pre jednotlivých politických aktérov. Vzhľadom na v súčasnosti prebiehajúcu globalizáciu spoločnosti sa stále viac zdôrazňuje vplyv a význam masmédií, ktoré poskytujú najväčšiu možnosť prezentácie názorovej plurality, a tým aj možnosť

osloviť čo najširšie publikum adresátov. Masmédiá patria v súčasnosti k dôležitým nástrojom, prostredníctvom ktorých sa vytvára verejná mienka nielen v bežnom každodennom živote (napr. pôsobenie reklamy), ale aj v predvolebnom období, keď sa kandidujúce politické strany v rámci predvolebnej kampane snažia presvedčiť potencionálnych voličov o prednostiach ich volebného programu a naopak o záporoch riešení, ktoré predkladajú ich politickí rivali.

V okolnostiach danej veci dospel ústavný súd k záveru, že vzhľadom na celkový tematický kontext označeného televízneho interview, ktoré bolo zamerané na nastávajúce komunálne voľby, možno konanie zvoleného primátora nepochybne kvalifikovať ako volebnú kampaň. Zvolený primátor v predmetnom interview síce nepropagoval bezprostredne svoju osobu (aj keď samotná prítomnosť na televíznej obrazovke môže bezpochyby účinne nahradiť značné množstvo volebných plagátov) ani svoj volebný program, ale propagoval volebný program a volebnú stratégiu politickej strany, ktorá ho kandidovala, pričom vzhľadom na celkové tematické ladenie jeho prejavu možno konštatovať, že nabádal voličov maďarskej národnosti, aby svoj hlas v ich vlastnom záujme odovzdali kandidátovi, ktorého podporuje aj SMK, v napadnutých voľbách bol nominantom tejto politickej strany iba zvolený primátor; ostatní štyria kandidáti na primátora mesta boli nezávislými kandidátmi.

Pokiaľ ide o čas, keď bola realizovaná volebná kampaň zvoleným primátorom, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na všeobecne známy obvyklý vysielač čas dotknutej televíznej relácie (aj podľa pozdravu „*Dobré ráno*“), ako aj vzhľadom na formuláciu a časovú štruktúru (budúci čas) otázok a odpovedí smerom k voľbám (napr. otázka znela: „... *kto sa dostane na vedúce miesto v obci?*“, a nie „*kto sa dostal na vedúce miesto v obci?*“), muselo byť zvolenému primátorovi zrejmé, že v záujme zachovania časovej aktuálnosti bude predmetné televízne interview odvysielané pred voľbami, a nie po voľbách, teda že bude odvysielané najneskôr nasledujúci deň ráno po jeho nahrávaní, na ktorom sa zvolený primátor, tak ako sám tvrdí, zúčastnil „*deň pred voľbami*“, t. j. že bude odvysielané ešte v čase volebného moratória.

Pokiaľ ide o obranu zvoleného primátora v tom smere, že nemohol porušiť volebné moratórium, pretože na nahrávaní dotknutého televízneho interview sa zúčastnil mimo územia Slovenskej republiky, na hraniciach ktorej sa končí záväznosť jej zákonov, ústavný súd zdôrazňuje, že v daných súvislostiach skúmal osobnú zodpovednosť samotného zvoleného primátora za porušenie volebného moratória v napadnutých voľbách, pričom zvolený primátor bol počas napadnutých volieb nielen voličom s aktívnym volebným právom, ale aj kandidátom na post primátora mesta, a teda o to viac mal povinnosť vyvarovať sa konania, ktorého účinky sa mohli v súvislosti s voľbami prejaviť aj na území Slovenskej republiky, navyše sám priznal, že mal vedomosť o tom, že sledovanie predmetnej televíznej relácie je na území mesta bezproblémové, a teda možné.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru o dôvodnosti aj tejto námietky sťažovateľky a konštatoval, že uvedeným konaním primátora došlo k porušeniu citovaných ustanovení volebného zákona, ktoré mohlo tiež reálne prispieť k ovplyvneniu výsledku napadnutých volieb, a preto aj tieto zistenia boli podkladom na rozhodnutie ústavného súdu o vyhlásení napadnutých volieb za neplatné.

V súvislosti so zachovávaním pravidiel vedenia volebnej kampane sťažovateľka počas výsluchu svedkov vzniesla námietku, že počas volebnej kampane došlo aj k porušeniu princípu rovnosti kandidujúcich subjektov, pretože v čase predvolebnej kampane bol v dvojtýždenníku „D.“ číslo 19 z 27. novembra 2006, ktorý je vydávaný a financovaný z rozpočtu mesta a je zadarmo distribuovaný občanom mesta, zverejnený agitačný rozhovor so zvoleným primátorom s názvom „*Najlepšou reklamou sú naše výsledky*“, pričom sťažovateľke ani ostatným kandidátom na post primátora mesta toto umožnené nebolo. Zvolený primátor a ani jeho právny zástupca sa k tejto námietke sťažovateľky nevyjadrili.

Podľa čl. 30 ods. 3 volebného zákona v čase kampane má politická strana a nezávislý kandidát zabezpečený rovnaký prístup k hromadným informačným prostriedkom a k službám územnej samosprávy zameraným na podporu alebo na prospech ich volebnej kampane.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Z obsahu označeného „mestského“ periodika, ktorého sporný výtlačok predložila sťažovateľka ústavnému súdu krátkou cestou počas výsluchu svedkov 28. apríla 2008, ústavný súd zistil, že niekoľko dní pred voľbami zvolený primátor v rozsiahlom rozhovore v slovenskej i maďarskej mutácii, ktorý bol navyše ilustrovaný tromi fotografiami zvoleného primátora, a to aj v upútavke na titulnej strane označeného periodika, sa cieľenou volebnou agitáciou snažil presvedčiť voličov o svojom volebnom programe, pričom ostatní kandidáti na post primátora mesta v tomto „mestskom“ periodiku svoje volebné programy, názory a stanoviská nemali možnosť prezentovať.

V týchto súvislostiach ústavný súd poznamenáva, že pri využívaní komunikačných prostriedkov v dispozícii miest a obcí musí byť rešpektovaný princíp rovnosti kandidujúcich subjektov. Nemožno mať pochybnosti o tom, že informačné prostriedky, ktorými disponujú územné samosprávne celky podliehajú z hľadiska ich využitia vo volebnej kampani prísnejším pravidlám, než je to v prípade súkromných vydavateľov. Neznamená to síce ich povinnosť zabezpečovať mechanicky rovnaký priestor pre jednotlivé kandidujúce strany a osoby, avšak musí sa uplatniť pravidlo rovnakého prístupu. Iný postup by bol v rozpore s pravidlami voľnej súťaže politických strán a slobodnej súťaže politických síl podľa čl. 31 ústavy a mohol by naznačovať voličom, že mesto (obec) ako verejnoprávna korporácia preferuje len určité volebné strany, resp. len určitých kandidátov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že za okolností, keď zvolený primátor počas volebného moratória vykonával volebnú agitáciu v periodiku, ktoré je vydávané a financované z rozpočtu mesta a je zadarmo distribuované občanom mesta, pričom sťažovateľke ani ostatným kandidátom na primátora mesta toto umožnené nebolo, došlo bezpochyby k narušeniu práva na rovnaký prístup k službám územnej samosprávy zameraným na podporu alebo na prospech ich volebnej kampane podľa § 30 ods. 3 volebného zákona, ako aj k porušeniu princípu slobodnej súťaže politických síl podľa čl. 31

ústavy, čo bolo tiež dôvodom na rozhodnutie ústavného súdu v zmysle výroku tohto rozhodnutia.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných ústavou alebo zákonom, zakladá právomoc ústavného súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné (mutatis mutandis PL. ÚS 18/99, PL. ÚS 10/03).

Ústavný súd zistil porušenie volebného zákona počas napadnutých volieb primátora mesta týkajúce sa nesúlady v počte neplatných hlasovacích lístkov, porušenie zákazu vedenia volebnej kampane počas volebného moratória, porušenie princípov vedenia volebnej kampane a porušenie volebného zákona aj v súvislosti s nezapečatením volebnej dokumentácie. Uvedené zistenia ústavný súd hodnotí ako hrubé a závažné porušenia volebného zákona, pretože boli spôsobilé reálne ovplyvniť vyhlásený výsledok napadnutých volieb primátora mesta.

Uvedené zistenia boli podkladom na uplatnenie oprávnenia ústavného súdu podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého vyhlásil napadnuté voľby primátora mesta za neplatné, tak ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2008